

ВИМОГИ ДО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА, ЯКИЙ ДОГЛЯДАЄ ЗА ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Гнира Каріна

Агресія РФ спричинила серйозні зміни в житті людей похилого віку, загостривши існуючі проблеми та створивши нові виклики. Багато з них змушені залишити домівки без необхідних речей, що ускладнює адаптацію, особливо для самотніх осіб і людей із хронічними хворобами. В таких умовах соціальний працівник відіграє ключову роль, забезпечуючи базові потреби, психологічну підтримку та налагодження соціальних зв'язків. Його робота вимагає високого професіоналізму, моральної стійкості та фізичної витривалості.

Метою дослідження є визначення ключових вимог до соціального працівника, який доглядає за людьми похилого віку в умовах воєнного часу, з урахуванням специфіки його діяльності, особливостей психоемоційного стану клієнтів та загального соціального контексту.

В умовах збройного конфлікту вимоги до соціального працівника, який здійснює догляд за людьми похилого віку, суттєво зростають. Якщо в мирний час фахівець повинен мати базові навички соціального супроводу, знання в галузі геронтології, медичних аспектів старіння, ведення документації та спілкування з клієнтом, то в умовах війни його професійний портрет значно ускладнюється. Зокрема, важливою стає здатність швидко адаптуватися до змін, діяти в умовах стресу, ухвалювати рішення в ситуаціях ризику та критичного браку ресурсів.

Серед ключових професійних вимог до соціального працівника в умовах воєнного часу можна виокремити такі [1, 2, 3, 4]:

- знання з кризового менеджменту та дій в надзвичайних ситуаціях;
- вміння організувати евакуацію, координувати роботу з волонтерськими організаціями, Червоним Хрестом, територіальними громадами;
- розуміння особливостей психоемоційного стану людей похилого віку в

умовах травматичних подій;

- навички надання першої психологічної допомоги;
- здатність оперативно шукати інформацію про пункти допомоги, безпечні маршрути, медичні чи гуманітарні сервіси.

Соціальний працівник повинен бути стресостійким, ініціативним, готовим до фізичних і емоційних навантажень. Особливо значущими є співпереживання, емпатія, моральна відповідальність, а також здатність підтримати людину, не втрачаючи при цьому професійної дистанції. Працюючи з літніми людьми, які часто пережили втрату близьких, втрату дому або тривалий досвід окупації, фахівець має проявляти не тільки турботу, а й глибоку повагу до гідності клієнта.

Окремо варто підкреслити етичні вимоги до працівника, зокрема дотримання принципів гуманності, недискримінації, захисту приватності й добровільності допомоги. Надзвичайні обставини не звільняють від дотримання професійних стандартів, навпаки – вимагають ще більш уважного ставлення до етичної сторони роботи [2, 4].

Також соціальний працівник повинен бути добре обізнаний у чинному законодавстві, яке регулює надання соціальних послуг під час надзвичайного стану, мати навички оформлення документів для забезпечення виплат, гуманітарної чи медичної допомоги. У низці випадків він є єдиним посередником між літньою людиною та зовнішнім світом, тож на ньому лежить відповідальність за забезпечення доступу до базових прав і послуг.

Соціальний працівник у воєнний час повинен бути не лише фахівцем, а й лідером, захисником, координатором, психологом і гуманістом в одному. Його діяльність виходить за межі стандартної моделі «допомоги» і набуває значення життєво необхідної служби підтримки для найбільш вразливої категорії населення – людей похилого віку.

Практичний досвід соціальної роботи в умовах війни в Україні підтверджує

важливість широкого спектра компетентностей, якими повинен володіти соціальний працівник. У 2022–2023 роках сотні фахівців по всій країні стикалися з надзвичайними ситуаціями, що вимагали від них негайної реакції, координації з різними установами, а іноді – навіть порятунку життя.

Один із прикладів – діяльність соціальних працівників у місті Чернігів під час активних бойових дій у березні 2022 року. У період блокади міста було зруйновано частину транспортної інфраструктури, а доступ до продуктів і медикаментів став обмеженим. Працівники місцевого територіального центру соціального обслуговування організували доставку їжі та ліків підопічним похилого віку, що залишилися в ізольованих районах. Для цього вони створювали волонтерські маршрути, шукали гуманітарну допомогу через онлайн-запити до фондів, власним коштом купували ліки в аптеках, а в окремих випадках супроводжували літніх людей у тимчасові притулки чи до родичів у безпечніші регіони.

Як прикладом також є діяльність мобільних бригад у Запоріжжі та самовідданість соціальних працівників у Харківській області, які демонструють не лише професіоналізм, а й глибоку людяність. Вони ризикують власним життям, допомагаючи літнім людям, які втратили домівки чи родичів. Завдяки їхній праці вдається не лише забезпечити базові потреби, а й зберегти гідність та надію тих, хто опинився у складних умовах війни.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://surli.cc/firfil>
2. Наказ Міністерства соціальної політики України № 198 від 13.04.2020 «Про затвердження Державного стандарту догляду вдома». URL: <https://surl.li/oahlmm>
3. Методичні рекомендації «Особливості надання соціальних послуг під час воєнного стану», Мінсоцполітики, 2022. URL: <https://surl.li/lbmuwh>
4. Звіт Українського центру соціальних даних (УЦСД). «Стан системи соціального захисту в умовах воєнного стану». 2023. URL: <https://surl.li/qmazsi>